

Autistiskt syndrom - en introduktion

SvenOlof Dahlgren

Leif Ekström

svenolof@huh.se autismforum@sll.se
leifekstrom@comhem.se

2011-11-13 1

Autistiskt syndrom DSM-IV-TR

- Det finns 12 symtom på autism som är fördelade på tre huvudkriterier med vardera fyra symtom
 - För att diagnosen autism ska ställas krävs minst sex symtom som ska vara fördelade på:
 - Minst två från *Kvalitativt nedsatt förmåga att interagera socialt*
 - Minst ett från *Kvalitativt nedsatt förmåga att kommunicera*
 - Minst ett från *Begränsade, repetitiva och stereotypa mönster i beteende, intressen och aktiviteter*
 - Övriga två kan vara från vilket/vilka huvudkriterie/er som helst
- 2011-11-13 2

Autistiskt syndrom

- Trots att olika individer har samma diagnos så finns det stora individuella skillnader beroende på:
 - Antalet symtom individen har (man kan ha mellan sex till tolv symtom)
 - Vilka symtomen är
 - Intensiteten symtomen har
 - Även om två individer har samma symtom kan symtomen ta sig olika uttryck
 - Personliga egenskaper som t.ex. personlighet och utvecklingsnivå
- 2011-11-13 3

Förekomst

- Finns ett flertal studier på autism. Man är idag internationellt överens om att autism förekommer hos minst 1 av 1000.
- 3.61 män/1 kvinna

2011-11-13

4

Etiologi

- Finns anamnestiska data som tyder på att det kan finnas genetiska orsaker till autism
- Ca 10% av samtliga personer med autism har en påvisbar kromosomavvikelse. Om dessa kromosomavvikelser orsakar autism är däremot oklart
- Tvillingstudier (bland enäggstvillingar har båda tvillingarna autism i 90% av fallen)

2011-11-13

5

Etiologi

- Mängder av associerade sjukdomar med autism som tyder på en neurologisk orsak till autism (t.ex. Neurofibromatos, Fragil X, Moebius syndrom)
- Mängder av studier som påvisar avvikelser fysiologiskt/neurologiskt
- Avsaknad av studier som påvisar psykologiska orsaker
- Forskare är idag överens om att det kan finnas flera samverkande orsaker till autism

2011-11-13

6

Andra vanligt förekommande funktionsnedsättningar

- Mental retardation 80-90%
- Epilepsi 10-25%
- Hörselskada 10-30%
- Synnedsättning 50%
- Grav synskada/blindhet

2011-11-13

7

Kognition

Typisk utveckling

Kommunikation

Diagnos

Sensorik

Samtidigt förekommande funktionshinder eller sjukdomar

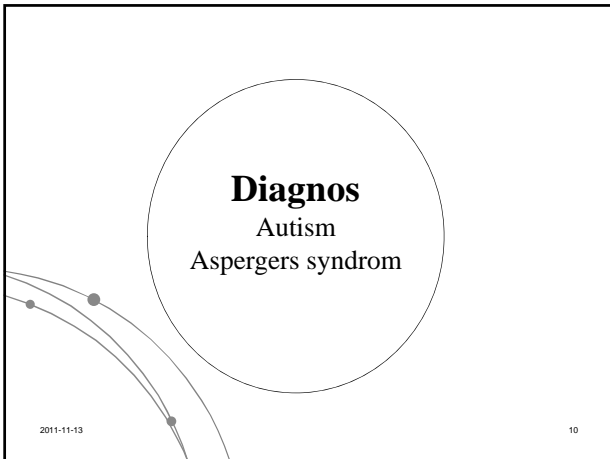
2011-11-13

8

Typisk Utveckling
Pubertet,
utvecklingsnivå,
normal reaktion,
personlighet,
etc.

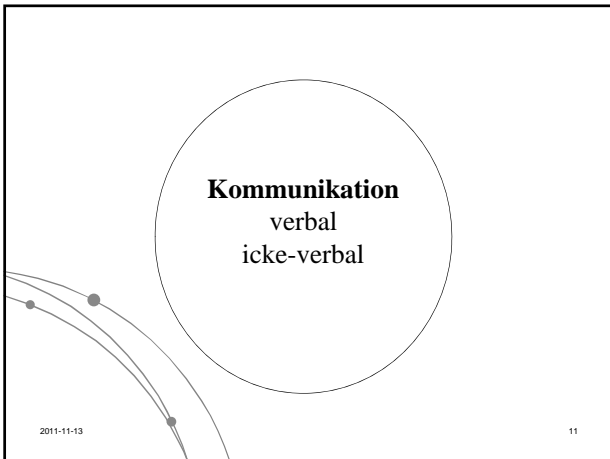
2011-11-13

9

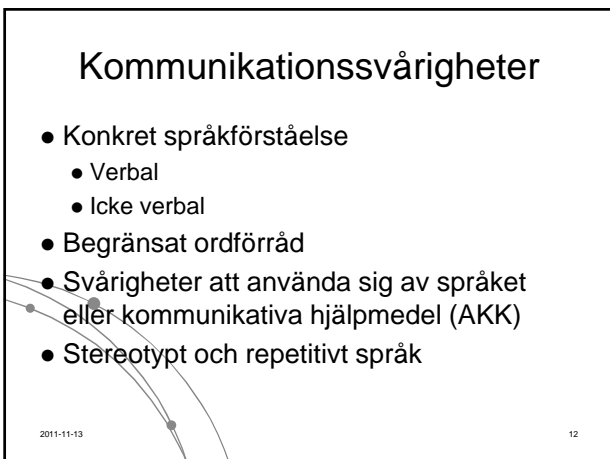
Diagnos
Autism
Aspergers syndrom

2011-11-13 10

Kommunikation
verbal
icke-verbal

2011-11-13 11

Kommunikationssvårigheter

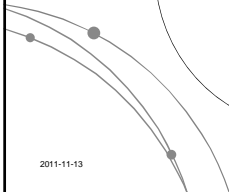
- Konkret språkförståelse
 - Verbal
 - Icke verbal
- Begränsat ordförråd
- Svårigheter att använda sig av språket eller kommunikativa hjälpmedel (AKK)
- Stereotyp och repetitivt språk

2011-11-13 12

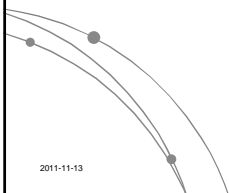
**Samtidigt
förekommande
funktionshinder
eller
sjukdomar**
ep, synskada, hörsel-
skada, infektioner,
etc.

2011-11-13 13

Perception

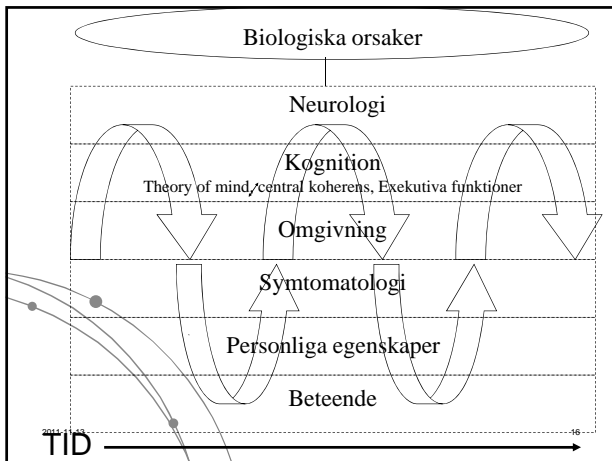
2011-11-13 14

Perception

- Över/underkänslighet
- Tolkningsvårigheter
- Verklig över/underkänslighet eller svårigheter att kommunicera sensorik?

2011-11-13 15

Theory of mind: definition

- En förmåga att förstå att man själv och andra människor har ett tanke- och känsloliv som styr beteendet i olika situationer
- Tanke- och känslolivet kan skilja sig mellan individer trots att de befinner sig i en och samma situation

2011-11-13 17

Resultat ToM

- Autism överrepresentation av misslyckanden
- Finns personer med autism som klarar lösa uppgifterna
- Även om man kan lösa en ToM uppgift så har man dock sannolikt stora svårigheter att använda sig av den kunskapen i det dagliga livet
- Finns andra grupper som misslyckas
Men
- Man kan förutsätta att en person med autism tillsammans med en utvecklingsstörning har bristande theory of mind

2011-11-13 18

Konsekvenser (ToM)

- Mänskligt beteende blir obegripligt
- Sociala regler onödiga och svårförståeliga
- Kommunikation ointressant och obegripligt
- Aktivitet viktigare än gemenskap

2011-11-13

19

Svag central koherens

- Termen kommer från visuell perceptionsforskning. Innebär en kognitiv stil som karaktäriseras av en normal tendens att koncentrera sig på innehållet/helheten.
- Denna kognitiva stil varierar från svag central koherens (detaljer före helheten/innehållet) till stark (Helheten/meningen förstås men detaljerna missas)

2011-11-13

20

Svag central koherens

- Trots få studier, samt att de flesta varit koncentrerade på perception antar man att personer med autism har en generell svårighet att föra ihop stora informationsmängder till en helhet, dvs. man har en svag central koherens.
- Svag central koherens är vanligt hos personer med autism och utvecklingsstörning

2011-11-13

21

Konsekvenser svag central koherens

- Kan inte använda sammanhanget för att förstå och använda språket i ett socialt sammanhang (t.ex. utsagan: ”kvinnor får lättare förkylning än män” kan innebära tre olika saker. Endast sammanhanget kan avgöra vilken som är den korrekta)
- Omvärlden blir fragmentarisk
- Kan inte använda sammanhanget för att förstå en annan människas intentioner
- Ökad risk för motstånd mot förändringar i rutiner och miljö

2011-11-13

22

Exekutiva funktioner

Ett paraplybegrepp för många olika förmågor som samtliga har betydelse för hur man kan reglera det egna beteendet (dvs. analysera situationen, planera hur man ska agera i situationen, utvärdera det egna beteendet och om nödvändigt förändra det egna beteendet).

2011-11-13

23

Exekutiva funktioner

- Har ingen större betydelse i vana kända situationer
- Har stor betydelse:
 - I nya situationer
 - I situationer där erfarenheter ska anpassas till en ny situation (t.ex. generalisering)
 - Kompromisser
 - Konflikter
 - Problemlösningssituationer
 - Stoppa pågående handlingar

2011-11-13

24

Exekutiva funktioner

- Relativt få studier
- Blandade resultat (ca 40% av uppgifterna visar ingen avvikelse mot kontrollgrupp)
- Vanligaste avvikelsen är att personerna tenderar att göra perseverativa fel (t.ex. Använder samma lösningsstrategi).
- Svårigheter att planera ett handlande
- Svårigheter att stoppa impulser/beteende
- Vanligt med problem med exekutiva funktioner hos personer med autism och utvecklingsstörning

Konsekvenser

- Svårigheter att använda inlärd kunskap och anpassa dessa till nya situationer.
- Mycket av det som vi tar för givet, och som sker på ett automatiserat sätt måste ske på ett medvetet plan.
- Svårigheter att bryta invanda mönster, man får svårt att lösa konflikter och stoppa beteenden som inte är önskvärda, trots att man har kunskapen (till exempel våldshandlingar).
- Man hamnar ofta i olösliga situationer p.g.a. att man inte har en förmåga att anpassa sig, utvärdera sitt handlande, och förändra beteendet i förhållande till situationen.

2011-11-13

26
